

BISKOPENS VISITASFOREDRAG
VISITAS I HAMMERFEST SOKN
HAMMERFEST PROSTI I NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME
7.-11. MARS 2018

Kjære Hammerfest menighet.

Det har vært en spennende og god visitas i menigheten deres denne uken. Sammen med følget mitt, prost Arve Marton Martinsen og rådgiver Steinar Sneås Skauge har jeg blitt tatt imot på en varm og gjestfri måte, og i kombinasjon med det nydelige været vi har hatt har dere virkelig fått vist fram den flotte byen og menigheten på en god måte. Det er jeg takknemlig for å ha fått være med på.

Ordet «biskop» kommer fra det greske ordet for «å se», og når biskopen er på visitas, skal jeg se menighetenes arbeid og se lokalsamfunnet menighetene er en del av. Som biskop har jeg et særlig ansvar for å ha tilsyn med menighetene og deres ansatte, særlig de som står i vigslede stillinger. En visitas er også med på å vise kirkens enhet. Deres menighet er ikke alene. Dere står som del av en større helhet i Nord-Hålogaland bispedømme, i Den norske kirke og i den verdensvide kirke.

En visitas er et besøk i menigheten. I løpet av en kort uke får vi se et konsentrat av menighetens arbeid. Vi får komme nær hverandre gjennom nattverdfellesskap og felles gudstjenestefeiring, og ikke minst får vi mulighet til å snakke med hverandre og se hverandre. Dette skaper en god arena for å tenke sammen om hvordan menigheten skal gå videre. Vi kan starte samtaler som bærer i seg kimen til noe godt for Hammerfest menighet, og gjennom dere for hele byen. Gjennom visitasen ønsker jeg å støtte, inspirere, utfordre og veilede menighetene og de ansatte slik at vi sammen kan gjør Kristus enda tydeligere for de som bor i Hammerfest.

Overskriften for denne visitasen har vært «Trosopplæring». Det betyr ikke at vi bare har sett på barn og unge, men det er en erkjennelse av at når menighetene når barn og unge, når dere også de voksne. I trosopplæringsarbeidet ligger kirkens fremtid. Klarer man å skape et godt trosopplæringsarbeid i en menighet, skaper man også en arena der voksne kommer, og gjennom et slikt arbeid legger kirken et godt fundament for at troen kan få vokse frem. Noe av målet med trosopplæringen er jo å motivere foreldre til å drive trosopplæring i hjemmet. Jeg skal komme mer tilbake til dette senere, men vil for nå nøye meg med å si at det er mye spennende og godt som skjer i trosopplæringsarbeidet i Hammerfest.

Gjennomgang av uken

En slik uke bærer med seg mange møter med mennesker, mange inntrykk og mange drypp av noe man skulle ønske det var tid til å få mer av. Det er mange samtaler som kunne vært lengre, mange tanker vi kunne ha tenkt lenger ut i fellesskap og mange inntrykk jeg vil bære med meg. Nå på visitasens siste dag vil jeg dele noen av inntrykkene med dere.

Onsdag

Onsdag morgen møtte vi menighetsrådet. Vi møtte et menighetsråd med sterke og klare tanker for hvordan de ønsker at gudstjenestene skal være. Det var svært gledelig å høre at menighetsrådet og kirkevergen har konkrete og gode planer for oppussing av kirkekjelleren. Jeg håper at neste gang jeg er på visitas i Hammerfest har jeg foredraget i underetasjen på kirken og ikke her på museet, uten at jeg vil si et vondt ord om museet.

Etter lunch var vi hos kommunen. Vi ble møtt av rådmann Leif Vidar Olsen, varaordfører Marianne Sivertsen Næss og ordfører Alf E. Jakobsen. Vi løste ingen problemer. For vi fant ingen problemer å løse. For å si det mer alvorlig: Det var et godt møte med den kommunale ledelsen som viste at de satte pris på kirken og tar kirkens behov på alvor. Dette er noe vi også har fått inntrykk av fra kirkens side. Dere er heldige som bor i en kommune som har god økonomi og som prioriterer kirken. Jeg håper dere fortsetter å pleie et godt forhold til kommunen også når kommunesammenslåingen er et faktum. Et godt forhold til kommunen er ingen selvfølge, og det er grunn til å være takknemlig for forholdene i Hammerfest.

Deretter var vi med på stabsmøte. De ansatte fortalte at de trives med jobben sin, og de viste et stort engasjement for det som er deres oppgave: Å spre ordet om Jesus Kristus i Hammerfest. Jeg har merket meg at svært mange av de ansatte har jobbet her i mange år. Det er et tegn på at trivselen er god. Kirkeverge Svein E. Sivertsen slutter snart i jobben her etter nesten tjue år i stillingen, og jeg vil benytte denne muligheten for å takke ham for den gode innsatsen han har lagt ned i Hammerfest. Han vil fortsatt ha en finger med i spillet, siden han fortsetter i en deltidsstilling som kirkeverge i Kvalsund, og det er godt å ha en erfaren mann med i prosessen med sammenslåing.

Så fikk vi «kirkemiddag». En svært god fiskesuppe. Vi møtte folk fra aktivitetene som skulle være senere på ettermiddagen, og fikk oppleve en forsamling som hadde et aldersspenn fra de aller yngste til de som var godt oppe i årene. Vi fikk også være med en stund på knøttesang. En herlig gjeng barn som fikk være med på et godt tilbud.

Torsdag

Torsdagen begynte med besøk på Baksalen skole der vi ble tatt imot av rektor Anita Olsen. Hun fortalte oss om skolen, og det må jeg si: For en skole! Den var flott. Det eneste som var litt leit var at jeg ikke fikk prøvd sklien. Jeg ble glad for å høre at skole/kirke-samarbeide fungerer godt, noe både rektor og kirkens stab forteller. Vi møtte også sjette trinn som hadde forberedt spørsmål til meg. Det var gode spørsmål om hva en biskop gjør, om kirken vår og om kristen tro.

Deretter var vi med kapellan Jon Arne Tandberg til Kirkeparken der han hadde andakt. Det gleder meg at samisk Fadervår er med like naturlig som det norske. Jeg skal komme mer tilbake til det samiske senere. Andakten var godt besøkt, noe som

nok kan være et resultat av det store og gode arbeidet som blir lagt ned på byens institusjoner. Det er imponerende å ha andakter hver uke!

Vi hadde så et svært nyttig og konstruktivt møte med sykehusledelsen. Sammen med sykehusprest Karen Lorentzen møtte vi direktør for Finnmarkssykehuset Eva Håheim Pedersen og klinikkisjef i Hammerfest Vivi Brenden Beck. Sykehuset tar prestetjenesten på alvor, noe de skal ha all honnør for. Prestetjenesten på sykehuset er en viktig del av kirkens tjeneste, men det er en tjeneste som ikke synes så godt. Husk derfor på denne tjenesten. Ta den gjerne med i bønnene deres. Hammerfest sykehus er heldige og har en dyktig prest i Karen, noe både kirken, byen og hele sykehusets nedslagsfelt kan være takknemlige for.

Super Trooper tok imot oss på ettermiddagen. De hadde en spennende samling med andakt og mat. Så lekte vi «Finn biskopen», og det viste seg at jeg var forferdelig dårlig til å gjemme meg. Selvfølgelig måtte biskopen gjemme seg i prekestolen.

På torsdag var det 8. mars, kvinnedagen, og dette ble markert med en flott gudstjeneste der Elena Fredriksen spilte orgel og klaver, og Svein Stephansen spilte saxofon. Thora Bjørnsdottir og Ingvill Ulveseth var liturger. Kvinnedagen er en viktig dag, og den ble markert på en god måte med denne gudstjenesten.

Kvelden ble avsluttet med menighetsmøte der vi snakket om trosopplæring. Aileen hadde en interessant vinkling på samtalen, som mye dreide seg om hvordan dere skal nå dem man vanligvis ikke når med trosopplæringstiltakene deres. Dette er en viktig problemstilling, og man bli aldri gode nok på dette.

Fredag

Fredagen begynte med morgensang før vi hadde et såkalt fagmøte der trosopplæring enda en gang var tema. Staben i Kvalsund og Kokelv var også med på dette møtet, og det ble en fruktbar samtale rundt trosopplæringen når dere nå blir ett fellesrådsområde. Her ligger det muligheter for både dere og Kvalsund for å lære av hverandre, og det er et godt utgangspunkt når begge stabene ser positivt på det som skal skje.

Resten av dagen gikk med til enkeltsamtaler. I løpet av visitasen har jeg hatt tilsynssamtaler med alle de vigslede medarbeiderne, samt samtaler med flere andre i staben og menighetsrådet. Dette er en fast og viktig del av alle visitaser.

Særlig tematikk

I løpet av visitasen er det mange temaer vi har vært innom, og jeg vil ta frem noen av dem nå.

Jeg har tidligere vært inne på bruken av samisk språk i menigheten. Vi ber alltid menighetene skrive om dette i rapporten som biskopen får før visitasen. Da vi leste det som kom herfra slo det oss at det ikke stod noe om samisk språk. Dette syntes vi var litt rart, for vi visste jo at det var i bruk her. Det viste seg at det å bruke samisk var blitt en så naturlig del av det liturgiske livet i menigheten, at man ikke en gang kom på å nevne det i visitasrapporten. Det er et godt tegn. Vi er nå i det sjøsamiske kjerneområdet. Samisk kultur har en naturlig plass her, og kirken har et ansvar for å speile dette. Det samiske er mer enn språk. Dere kan være frimodige på å ta inn

samiske kulturuttrykk som kunst, musikk og bruksgjenstander i menighetens liv, også i trosopplæringsarbeidet. Dere gjør allerede mye bra, men det kan utvikles videre. I stab, og sikkert i menigheten, har dere ressurspersoner dere kan spille på i dette. Det samiske er ikke noe vi skal ta inn for å vise et mangfold. Det er noe som er en selvsagt, likeverdig og naturlig del av kirken i vårt område.

Hammerfest kirke er en fantastisk kirke. Dere har gode prester, dyktige musikere og gode folk som bidrar i ulike gudstjenester. Men likevel er det mange tomme plasser i kirken. Det så vi på torsdag, (det så vi i dag) og det ser vi tydelig i statistikken over gudstjenestebesøk. Dere er ikke alene om å ha en nedadgående trend for gudstjenestebesøk, men på dette punktet er faktisk Hammerfest menighet av de som trekker ned gjennomsnittet. Det er alvorlig, og det blir mer alvorlig av at dere er en stor menighet med over 7000 medlemmer.

Å gå på gudstjeneste er dessverre ikke den gode vanen for kristne mennesker som det en gang var. Men det er en god praksis for oss og for menigheten. Så gå på gudstjeneste. Gjør det til en god vane i livene deres. Og snakk godt om gudstjenesten i byen. Om folk hører gode ting om gudstjenesten fra dere i menigheten er det den beste reklamen som finnes.

Det er ingen «quick fix» for hvordan dere skal få opp gudstjenestebesøket, men dette er noe det må jobbes med i tiden fremover. Tenk kreativt rundt dette. Sats på det som virker. Vi ser at når det er trosopplæringstiltak knyttet til gudstjenesten kommer det flere folk. Tenk strategisk rundt dette, og spill på trosopplæringen slik at både trosopplæring og gudstjenesteliv kommer styrket ut av det. Kanskje kan dere trekke inn mer av kreftene i byens musikkliv i gudstjenesten? Musikerne her i kirken er åpne for samarbeid og gudstjenesten er en flott arena for samarbeid i et godt lokale for musikk. Kanskje kan dere jobbe med friluftsgudstjenester for å bygge ned terskelen? Det er mange veier å gå, og dere kan terrenget her i byen bedre enn meg. Gudstjenesten er menighetens pulsslag, og slik det er nå er det en litt for ujevn puls til at noen lege ville vært helt fornøyd. Og samtidig: enhver gudstjeneste er et møte med Gud, en gudstjeneste er like vellykket enten det er få eller mange som er til stede. Men vi unner flere å ta del i dette viktige fellesskapet!

Gudstjenesten er også en god arena for å trekke inn frivillige i menighetens arbeid. De som er frivillige med noe får et eierskapsforhold til det de er med på. Frivillige i menighetens arbeid får et nærmere forhold til menigheten. Frivillighet er et annet område dere sliter med. Og det henger sammen med gudstjenestebesøket. Vi har hørt gode eksempler på hvordan det jobbes med frivillige i trosopplæringen, og der er det et moment jeg vil gripe fatt i. Det sosiale. Gjennom frivillighet skapes sosiale fellesskap. Det knyttes bånd. Og fra det sosiale fellesskapet skapes frivillighet.

Menigheten har ofte ikke kirkekaffe. Dette er en sosial arena der gudstjenesten går fra å være et åndelig fellesskap til også å bli et sosialt fellesskap. I kirkekaffen inkluderes folk i fellesskapet, og man kan skape et fellesskap som frivilligheten vokser ut fra. Skaper man et sosialt fellesskap rundt gudstjenesten er det også lettere for folk å komme tilbake på flere gudstjenester. Kirkekaffen er altså også rekrutterende til gudstjenestefellesskapet. I trosopplæringen kan også foreldre trekkes inn som frivillige. Dette fungerer på samme måte. Det knyttes bånd til menigheten og man får et eierskapsforhold til det som skjer. I tillegg får de ansatte avlastning i arbeidet slik at man kan gjøre mer av det viktige arbeidet med å fortelle barn og unge om Jesus.

Menigheten har et misjonsprosjekt der dere støtter et sykehus i Nepal. Dette er godt. Et slikt prosjekt er noe vi oppfordrer alle menigheter å ha. Vi har ikke snakket om prosjektet i visitasen, og det aner meg at det ikke er veldig godt integrert i menighetens liv, selv om det skrives om prosjektet i menighetsbladet. Jeg skulle gjerne sett at misjonsprosjektet var mer tydelig og mer kjent i menigheten.

Menighetsbladet er for øvrig noe dere kan være stolte av. Det er et godt eksempel på hva frivillighet kan føre til, for det drives av frivillige som gjør en kjempeinnsats. Dere har et godt og fint menighetsblad som jeg har inntrykk av at leses av mange i byen.

Trosopplæring er et tema vi har snakket mye om i løpet av visitasen. Dere har mye veldig godt arbeid her. Jeg hører at enkelte tiltak har svært god oppslutning. Dette er slikt som gjør en biskop glad. Det er slik at det skal lages en plan for trosopplæring for alle mellom 0 og 18 år i alle menigheter og at denne planen skal godkjennes av biskopen. Hammerfest sin plan er nå inne til godkjenning, og jeg vet at det er mye bra i denne. Jeg vet også at det er mye bra i Kvalsund og Kokelv sin plan. Her kan både dere og de lære av hverandre og gjøre hverandre enda bedre. Dere har deres styrker og de har sine styrker, og nå når dere blir ett fellesrådsområde åpner det nye muligheter for samarbeid og flyt av kompetanse. Jeg håper dere bruker denne muligheten for alt den er verdt. Trosopplæringen er kirkens fremtid, og noe av det aller viktigste vi gjør som kirke. For skal kirken leve videre må hver generasjon få lære om troen de er døpt inn i, slik at de kan ta den videre til neste generasjon. Gjennom barna vi når, når vi også foreldre. Vi så det på knøttesang på onsdag. Der var foreldre sammen med barna sine, og de lærte kristne sanger de kan ta med seg hjem og synge der. Slik er trosopplæring for barn også trosopplæring for voksne, og en kanal der kirken kan nå ut til veldig mange folk. Jeg hører at dere jobber med hvordan dere skal nå ut til enda flere, og det er bra. Jeg ønsker dere lykke til i dette arbeidet.

Hammerfest menighet har et svært viktig arbeid knyttet til Tro og lys. Dette er jeg veldig glad for, gudstjenesten skal være for alle, uansett funksjonsnivå. Hammerfest prosti er med i et prosjekt sammen med Trondenes prosti og domprostiet der man vil legge vekt på å styrke arbeid for mennesker med utviklingshemming.

Dere har et flott ungdomstilbud til «Super Trooper». Utover det er det ikke så mye ungdomsarbeid i menigheten, men jeg ble glad da jeg hørte at det er ungdomsklubb i Metodistkirken. Det er viktig at de ulike menighetene i byen spiller på lag og ikke konkurrerer med hverandre. Det er ikke et nederlag om ungdommene finner et fellesskap i en annen menighet. Det er en glede at de finner et kristent fellesskap. Kanskje kan dere likevel vurdere hvordan dere kan bidra i ungdomsmiljøet i byen på en måte som utfyller det som er her og lar flere ungdommer finne sin plass i kirken.

Kommunesammenslåingen vil også berøre dere som menighet. Først og fremst på det organisatoriske planet gjennom det at dere kommer inn under det samme fellesrådet som Kvalsund og Kokelv menigheter. Staben vil kanskje i større grad enn menighetsmedlemmene bli berørt av dette. Det er godt å se at stabene begge steder er positive til dette. Det må jobbes konstruktivt og godt i perioden fremover slik at sammenslåingen kan virke vitaliserende på menigheten. Dere har alle forutsetninger for å komme styrket ut av dette, og jeg er trygg på at det vil bli en god prosess. Det kommer nå en ny kirkeverge som skal jobbe med dette. Ta godt imot henne og hjelp henne i den viktige jobben hun skal ta til i.

Utfordringer

Jeg gir alltid noen utfordringer til menigheten jeg er på visitas i, og det vil jeg også gjøre til dere. Dette er ting jeg har sett i løpet av visitasen som jeg tenker at dere kan jobbe med i tiden fremover. Jeg sier ikke hvordan dere skal løse utfordringene. Dere kjenner menigheten og byen best. Men jeg ser at dette er områder dere bør jobbe med fremover.

1) Gudstjenestelivet

Gudstjenestebesøket er for lavt. Dere må jobbe med måter å få flere mennesker til å søke til gudstjenestefellesskapet. Dette er som sagt menighetens puls, og det er bare i gudstjenesten hele menigheten har en felles arena å treffes. Dere treffer mange mennesker i løpet av aktivitetene i uken, men dere når dem ikke i like stor grad på søndagene. Sett dere gjerne konkrete mål. Hvor mange tror dere at dere kan få til å komme på gudstjeneste i 2018? Hvor mange flere i 2019? Og ha kirkekaffe etter gudstjenesten.

2) Frivillige

Dette henger som sagt sammen med gudstjenestebesøket. Frivillige har et eierforhold til det de er med på, og menigheten trenger flere som har et slikt forhold til menigheten. Kanskje skal noen få et uttalt ansvar for å følge opp frivillige? Kanskje kan alle rekruttere en frivillig hver? En større gruppe frivillige vil også lettere generere enda flere frivillige og det vil gjøre arbeid med trosopplæring og annet bedre og lettere. Sett dere gjerne konkrete mål også her. Hvor mange nye frivillige kan dere få i løpet av 2018? Og videre i 2019?

3) Samisk

Dere er flinke med å bruke samisk. Men jeg vil utfordre dere til å gå et stykke til. Ta gjerne inn mer samisk i liturgien, ta f.eks. inn sjøsamiske kulturuttrykk i ulike sammenhenger. Husk at dere er en menighet som er både norsk og samisk.

Avslutning

Jeg vil takke dere alle for gode dager. Jeg har fått se en aktiv menighet som er Kristi kropp i Hammerfest. Takk for det dere gjør for kirken og er for kirken! Jeg ønsker dere alt godt og Guds velsignelse over liv og tjeneste.